

Advies casus Aanbod mbo-opleidingen Zoetermeer

Inhoud:

- Advies CMMBO
- Bijlagen:
 - Analyse casus Aanbod mbo-opleidingen Zoetermeer
 - Reactie ROC Mondriaan op ontwerpadvies
 - Reactie ID College op ontwerpadvies
 - Reactie college van B&W Zoetermeer op ontwerpadvies
 - Adviesaanvraag minister van OCW

Onderwerp: Advies casus Aanbod mbo-opleidingen Zoetermeer

Datum: 10 december 2015

Aanleiding

Met zijn brief van 11 september 2015, kenmerk 812886, heeft de minister van OCW, mede namens het ROC Mondriaan en het ROC ID College, de CMMBO gevraagd een advies uit te brengen met een visie op het aanbod aan mbo-opleidingen in Zoetermeer en een uitspraak te doen over welke instelling(en) dat moet(en) verzorgen. Hierbij rekening houdend met de volgende uitgangspunten:

- De historische ontwikkeling van het aanbod;
- De studentstromen en keuzen van studenten;
- De doelmatigheid van het huidige aanbod aan opleidingen van het ID College in Zoetermeer;
- De economische speerpunten van de regio en vraag vanuit de arbeidsmarkt.

De adviesaanvraag vindt plaats in de context van het Plan van Aanpak voor het ROC Leiden dat het eindperspectief en de tussenliggende stappen voor de organisatie van middelbaar beroepsonderwijs in de regio Leiden schetst. Hierover is volgens de adviesaanvraag tussen betrokken partijen overeenstemming. Een belangrijk resterend discussiepunt is de vraag welke instelling mbo-opleidingen in Zoetermeer verzorgt en of het huidige aanbod in Zoetermeer macrodoelmatig is. Volgens de adviesaanvraag zullen het ID College en het ROC Mondriaan zich conformeren aan het advies van de CMMBO hierover.

Overwegingen

Op basis van de uitgevoerde analyse (zie bijlage 1) komt de CMMBO tot de volgende overwegingen:

1. Adviesaanvraag:

Tijdens de gesprekken tussen de Commissie en de betrokken roc's is gebleken dat de adviesvraag niet wordt onderschreven door het ID College. Door het ID College werd er op gewezen dat de adviesvraag over Zoetermeer volgens hem geen logisch verband heeft met de voor de regio Leiden gemaakte afspraken. Voorts wees het ID College er op dat de afspraken over de regio Leiden wat hem betreft niet afgerond of definitief zijn. Tenslotte achtte het ID College zich niet op voorhand gebonden aan de gevraagde uitspraak van de Commissie.

Daarnaast constateert de Commissie dat het ROC Mondriaan zijn vraag over Zoetermeer stelt in de context van het Plan van Aanpak voor Leiden. Een herschikking van verantwoordelijkheden in Zoetermeer is volgens het ROC Mondriaan noodzakelijk als aanvulling op de voorgenomen 'uitruil' van de opleidingen Zorg en Welzijn van het ROC Mondriaan in Leiden en de opleidingen van het ID-College in Leidschendam-Voorburg. De Commissie neemt op basis van de analyse van studentstromen waar dat er sprake is van verwevenheid van het mbo-onderwijs in met name Zoetermeer, Den Haag en Leiden (zie ook overweging 3) en kan zich daarom de vraag van het ROC Mondriaan voorstellen. Tevens stelt de Commissie vast dat de adviesaanvraag is afgebakend tot Zoetermeer en zal de Commissie zich hiertoe beperken.

Samengevat constateert de Commissie dat er over haar advisering niet de in de adviesvraag geformuleerde consensus bestaat, maar dat dit naar de mening van de Commissie een zorgvuldige beantwoording van de adviesvraag niet in de weg staat.

2. *Historische ontwikkeling van het aanbod:*

Het aanbod aan mbo-opleidingen in Zoetermeer wordt geheel verzorgd door het ID College. In 1955 richtte de Hollandsche Mij. in Zoetermeer landbouwhuishoudschool De Dobbe op. De school ontwikkelde zich tot een mbo-school voor economisch & administratief onderwijs en dienstverlenend & gezondheidszorg onderwijs. Later fuseerde deze school met andere Zoetermeerse scholen voor Kort Middelbaar Beroepsonderwijs (KMBO) en volwassenenonderwijs tot het Meander College. In 1996 ging deze school op in ROC MidWestGroep, een voorloper van het huidige ID College.

De Commissie neemt waar dat de samenstelling van het huidige aanbod aan opleidingen van het ID College in Zoetermeer het voormalige MEAO, MDGO en KMBO weerspiegelt. De Commissie is van mening dat de historische ontwikkeling dan ook een belangrijke verklaring is voor de huidige situatie, maar niet vanzelfsprekend een rechtvaardiging is van het arbeidsmarktperspectief en de doelmatigheid van het huidige aanbod aan opleidingen. Invulling geven aan deze zorgplichten vereist naar de mening van de Commissie dat het aanbod bij de tijd moet zijn en in de toekomst moet blijven. Dit vraagt om regelmatig evalueren en (indien nodig) vernieuwen van (onderdelen van) aangeboden opleidingen door het ID College, in afstemming met betrokken mbo-instellingen en andere belanghebbenden in het verzorgingsgebied. Op basis van de uitgevoerde analyse concludeert de Commissie dat het gewenst is dat het ID College voor zijn opleidingsaanbod in Zoetermeer aan deze aspecten van de zorgplichten sterker, en voor externe partijen herkenbaarder, invulling geeft.

3. *Studentenstromen en keuzen van studenten*

Er is voor Zoetermeer sprake van een forse uitgaande en inkomende pendel van mbo-studenten. Van de 3.364 Zoetermeerse mbo-studenten volgt 30% (= 983 studenten) zijn opleiding in Zoetermeer en 70% (= 2.381 studenten) bij een tiental mbo-instellingen elders, vooral in Leiden en Den Haag, gevolgd door Rotterdam, Gouda en Delft. Tegenover deze uitgaande pendel staat een inkomende pendel van 1.331 studenten uit m.n. omliggende gemeenten die in Zoetermeer hun mbo-opleiding volgen. Deze studenten komen vooral uit de gemeente Den Haag, op afstand gevolgd door gemeenten Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp. Het verschil tussen de uitgaande en inkomende pendel bedraagt ruim 1000 studenten. De uitgaande en inkomende pendel wordt mede mogelijk gemaakt door goed en hoogfrequent openbaar vervoer. Zie paragraaf 3.2 van bijlage 1 voor een nadere toelichting.

De CMMBO signaleert in zijn analyse dat de omvang van de uitgaande pendel aan studenten geïnterpreteerd zou kunnen worden als argument voor uitbreiding van het aanbod van opleidingen in Zoetermeer, zodat meer Zoetermeerse mbo-studenten in Zoetermeer hun opleiding gaan volgen. Voor zo'n veronderstelling is naar de mening van de Commissie onvoldoende onderbouwing, en wel om de volgende redenen:

- Een belangrijk deel van de Zoetermeerse mbo-studenten die elders hun opleiding volgen, zouden deze ook in Zoetermeer kunnen volgen, omdat het om dezelfde opleidingen gaat. Zij maken dus een eigen keuze tussen verschillende mbo-instellingen. Hun redenen hiervoor zijn, ook bij de betrokken scholen, niet exact bekend. De Commissie stelt vast dat dit inzicht wel noodzakelijk is om vast te kunnen stellen of deze groep studenten überhaupt zijn opleiding in Zoetermeer wil volgen.

- Een ander deel van de Zoetermeerse studenten moet zijn opleiding elders volgen, omdat deze niet in Zoetermeer wordt aangeboden. Dit kan binnen een redelijke reistijd tot ca. 45 minuten. Het gaat hierbij om kleinere aantallen studenten (zie tabel 4 in bijlage 1) waarvoor het, naar de mening van de Commissie, niet vanzelfsprekend doelmatig is het onderwijs in Zoetermeer aan te bieden.

Het voorgaande in ogenschouw nemend ziet de CMMBO geen argumenten voor de veronderstelling dat de uitgaande pendel van Zoetermeerse mbo-studenten op zichzelf een reden is voor uitbreiding van het aanbod van opleidingen in Zoetermeer. Studenten vinden nu hun eigen weg in het gedifferentieerde aanbod van opleidingen binnen een redelijke reistijd. Daarnaast heeft, mede gelet op het stabiel blijvend aantal jongeren in Zoetermeer, een eventuele uitbreiding van het aanbod aan opleidingen in Zoetermeer negatieve invloed op studentenaantallen van deze opleidingen van omliggende roc's en vakinstellingen en draagt dan niet bij aan de doelmatigheid van het aanbod aan opleidingen in de brede regio als geheel.

4. *Doelmatigheid van het aanbod aan opleidingen van het ID College in Zoetermeer*

Uit de analyse in bijlage 1 volgt volgens de Commissie dat het huidige aanbod aan opleidingen in Zoetermeer op hoofdlijnen als doelmatig mag worden beschouwd. Dit mede als resultaat van informele doelmatigheidsafspraken die het ID College en het ROC Mondriaan reeds langere tijd hebben gemaakt over opleidingen in hun aangrenzend werkgebied. Het ID College investeert in Zoetermeer niet in kapitaalsintensievere opleidingen voor o.a. horeca en techniek, omdat binnen een redelijke reistijd zich meerdere mogelijkheden bevinden voor Zoetermeerse studenten om die opleidingen te volgen. Het ROC Mondriaan is geen opleidingen in Zoetermeer gestart, omdat men overlap met het aanbod van ID College en versnippering van de eigen infrastructuur voor opleidingen wil voorkómen. De CMMBO is van oordeel dat dit een goede vorm van zelfregulering is die het verdient gehandhaafd te worden.

Gelijktijdig is de Commissie van oordeel dat de gemaakte doelmatigheidsafspraken te strikt geïnterpreteerd worden als het ROC Mondriaan, of een andere belanghebbende mbo-instelling, erdoor geremd zou worden bij een adequate begeleiding van hun studenten die in Zoetermeer stage lopen en bij contacten met het Zoetermeerse bedrijfsleven dat deze stageplaatsen aanbiedt. Het is de vrijheid van studenten en bedrijven keuzes te maken over de beroepspraktijkvorming. Gelet op de grote mobiliteit van mbo-studenten en de tussen het ID College en het ROC Mondriaan gemaakte doelmatigheidsafspraken ligt het in de rede dat stages en bpv ook plaatsvinden buiten de directe vestigingsregio van de opleidingen. Zo is het bijvoorbeeld redelijkerwijs te verwachten dat mbo-studenten die hun horeca-opleiding bij het ROC Mondriaan volgen ook stage lopen bij Zoetermeerse leerbedrijven en dat het ROC Mondriaan aan stage en leerbedrijven gerelateerde onderwijsactiviteiten ter plekke moet kunnen uitvoeren. Dit acht de Commissie niet in strijd met de doelmatigheidsafspraken, zolang dit niet door het ROC Mondriaan gebruikt wordt om volledige opleidingen in Zoetermeer te starten zonder dat hierbij expliciet de zorgplichten arbeidsmarktperspectief en doelmatigheid worden nageleefd.

Dat op hoofdlijnen het huidige aanbod van opleidingen in Zoetermeer door de Commissie als doelmatig wordt beschouwd, neemt niet weg dat dit voor individuele opleidingen anders kan zijn.

5. *De economische speerpunten van de regio Zoetermeer en vraag vanuit de arbeidsmarkt*

Naar het oordeel van de Commissie sluit op macroniveau het bestaande aanbod aan opleidingen in Zoetermeer van het ID College inhoudelijk redelijkerwijs aan op de economische structuur van de gemeente Zoetermeer. Deze is gericht op handel, commerciële dienstverlening, overheid (incl. onderwijs en zorg en welzijn) en ICT. Voor verdere toelichting zie bijlage 1, paragraaf 3.4.

De CMMBO heeft geen informatie om met zekerheid op opleidingsniveau voor bestaande of gewenste opleidingen in Zoetermeer specifieke uitspraken te kunnen doen over het arbeidsmarktperspectief. Daarbij komt dat vanwege de grote mobiliteit van mbo-studenten het arbeidsmarktperspectief van individuele opleidingen enkel zinvol kan worden beoordeeld in relatie met diezelfde opleidingen in het brede verzorgingsgebied, hetgeen buiten de afbakening van de adviesaanvraag valt. Wat betreft het inhoudelijk onderbouwen van de arbeidsmarktbehoefte en het daarbij behorende aanbod in Zoetermeer, verwacht met name de gemeente Zoetermeer een actievende rol van het ID College. Men heeft de indruk dat deze instelling nu te weinig is betrokken op de Zoetermeerse situatie. Gezien de positie van het ID College in Zoetermeer acht de Commissie het raadzaam dat het ID College, in afstemming met bedrijfsleven, gemeente en andere relevante mbo-instellingen, het initiatief neemt in het (periodiek) evalueren en bijstellen van zijn opleidingen in Zoetermeer (zie ook overweging 2).

Op basis van zijn analyse en gevoerde gesprekken met betrokken instellingen en de gemeente Zoetermeer komt, alles afwegend, de CMMBO tot de conclusie dat er nu weinig onderbouwde behoefte is aan uitbreiding van het aanbod aan opleidingen in Zoetermeer, maar er wel belangrijke wensen leven om opleidingen te verbeteren.

De wens tot het verbeteren van opleidingen geldt zeker voor het economisch speerpunt ICT. Deze sector is zeer sterk vertegenwoordigd in Zoetermeer. Voor de verdere ontwikkeling van de sector wordt clustervorming nagestreefd waarbij bedrijfsleven, onderwijs en overheid o.a. gezamenlijk kennis ontwikkelen, delen en verspreiden. ICT-opleidingen op hbo-niveau zijn hierbij reeds op locatie aangesloten. Voor ICT-opleidingen van het ID College geldt dit niet en de onderwijsopbrengsten van enkele opleidingen in dit cluster zijn nu onvoldoende. De Commissie constateert daarom een discrepantie tussen de gewenste en de huidige situatie en adviseert het ID College de aansluiting te verbeteren.

6. *Exclusief bestuurlijk eigenaarschap over Zoetermeer*

De Commissie neemt waar dat het ROC Mondriaan en het ID College de recente bestuurlijke afspraken over Leiden als perspectiefvol ervaren, mede omdat de in recente jaren toegenomen concurrentie weggenomen wordt door het voornemen om aanbod aan mbo-opleidingen onder één bestuurlijke regie te brengen. Indien een structurele samenwerking vanaf 1 augustus 2018 tussen het ID College en het ROC Leiden tot stand komt, overweegt het ROC Mondriaan zijn zorgopleidingen in Leiden in het MBO College Zorg en Welzijn onder te brengen. Onder dezelfde voorwaarde is het ID College bereid te overwegen om de opleidingen in Leidschendam-Voorburg over te dragen aan het ROC Mondriaan. Eenzelfde benadering waarbij het aanbod in Zoetermeer onder de bestuurlijke regie van één mbo-instelling valt heeft ook de voorkeur van ROC Mondriaan en ID College. ROC Mondriaan beargumenteert dat het aanbod aan mbo-opleidingen dan onder de verantwoordelijkheid van ROC Mondriaan moet vallen vanwege de sterke sociaal-economische en bestuurlijke relaties van Zoetermeer met Haaglanden. Het ID College beargumenteert dat dit betekent dat het aanbod aan mbo-opleidingen in Zoetermeer onder zijn bestuurlijke verantwoording blijft, omdat het historisch zo gegroeid is en er geen doelmatigheidsproblemen zijn.

Ondanks dat de Commissie, vanwege de Leidse context, zich kan voorstellen dat ook voor het aanbod in Zoetermeer het exclusieve bestuurlijk eigenaarschap ('bestuurlijk monopolie') wordt geagendeerd, is de Commissie van oordeel dat een discussie over het exclusieve bestuurlijk eigenaarschap van mbo-opleidingen in Zoetermeer op dit moment weinig opportuun is. De Commissie overweegt daarbij dat:

- de vraag over het exclusieve bestuurlijk eigenaarschap niet proportioneel is in relatie tot de feitelijke situatie t.a.v. doelmatigheid in Zoetermeer. ID College en ROC Mondriaan hebben de afgelopen jaren redelijk samengewerkt en doelmatigheidsafspraken gemaakt. De Zoetermeerse situatie is mede dankzij daardoor naar de mening van de CMMBO op hoofdlijnen doelmatig en niet vergelijkbaar met de situatie in Leiden.
- (Zoetermeerse) mbo-studenten in het onderhavige verzorgingsgebied zich niets aantrekken van bestuurlijk eigenaarschap. Ze zijn mobiel en kunnen binnen een redelijke reistijd kiezen uit aanbod van een tiental mbo-instellingen. Mbo-instellingen zijn daarom voor (specifieke onderdelen van) hun opleidingsaanbod afhankelijk van elkaar hetgeen, uit oogpunt van zorgplichten, adequate samenwerking en afstemming vraagt. Het instrument zorgplicht maakt op opleidingsniveau maatwerk mogelijk, zeker waar werkgebieden van mbo-instellingen aan elkaar grenzen.
- een in opdracht van het ROC Mondriaan verrichte analyse weliswaar laat zien dat er van oudsher sterke sociaal-economische en bestuurlijke relaties zijn tussen Zoetermeer en de (voormalige bestuurlijke) regio Haaglanden, maar dat dit in zich, volgens de Commissie, niet leidt tot de conclusie dat alleen een in Haaglanden gevestigd roc doelmatig mbo-onderwijs zou kunnen verzorgen in Zoetermeer. De Commissie ziet genoemde analyse als een bevestiging van de noodzaak dat betrokken mbo-instellingen hun aanbod aan opleidingen blijvend goed afstemmen en dat het aanbod in Zoetermeer in een bredere regionale context gezien moet worden. De analyse gaat volgens de Commissie voorbij aan de gegroeide situatie van het aanbod in Zoetermeer, die naar de mening van de Commissie op hoofdlijnen niet aantoonbaar ondoelmatig of niet arbeidsmarktrelevant is.

Advies

Samengevat concludeert de CMMBO op hoofdlijnen dat de naleving van zorgplichten arbeidsmarktperspectief en doelmatigheid van het aanbod aan opleidingen in Zoetermeer niet in het geding is. Dit mede dankzij eerdere onderlinge afspraken hierover door het ID College en het ROC Mondriaan. Er is daarom voor de Commissie geen reden grote veranderingen in bestuurlijk eigenaarschap of aanbod van opleidingen te adviseren. Er zijn wel aandachtspunten door de Commissie gesignaleerd. Deze zijn hoofdzakelijk van bestuurlijke aard en luiden als volgt:

- Met name vanwege de grote mobiliteit van mbo-studenten in het verzorgingsgebied is er sprake van sterke afhankelijkheidsrelaties tussen het aanbod aan opleidingen in Zoetermeer en andere mbo-locaties in het verzorgingsgebied dat o.a. ook Den Haag en Leiden omvat. Dat betekent naar de mening van de Commissie dat er in de praktijk nooit één mbo-instelling ten principale geheel verantwoordelijk kan zijn voor al het mbo-onderwijs in Zoetermeer en aan Zoetermeerse mbo-studenten. Zoetermeer is in figuurlijke zin geen eiland, afstemming tussen mbo-instellingen over de doelmatigheid en arbeidsmarktrelevantie van aanbod aan opleidingen voor Zoetermeer en Zoetermeerse studenten zal dus noodzakelijk zijn. Het instrument zorgplicht maakt op opleidingsniveau maatwerk mogelijk.

- De Commissie adviseert dat het ID College verantwoordelijk blijft voor zijn huidige aanbod in Zoetermeer. Dit aanbod is niet aantoonbaar ondoelmatig of niet arbeidsmarktrelevant. De CMMBO adviseert het ID College het initiatief te nemen voor het (periodiek) evalueren en vernieuwen van zijn opleidingen in Zoetermeer in samenwerking met bedrijfsleven, overheid en andere relevante mbo-scholen. Concrete aandachtspunt vormen opleidingen ICT.

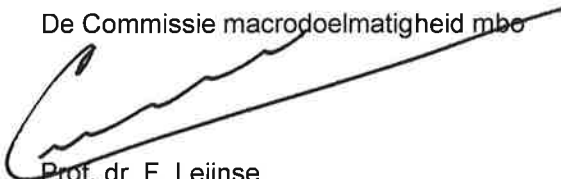
Gelijktijdig is het ID College niet de enige aanbieder van mbo-onderwijs voor Zoetermeerse jongeren. Dit betekent dat ID College en relevante mbo-instellingen, waarvan het ROC Mondriaan de belangrijkste is, uit oogpunt van arbeidsmarktperspectief en doelmatigheid tot afspraken komen over welke instelling welk aanbod waar verzorgt. Dit met in acht name van eerdere, werkzame doelmatigheidsafspraken die naar de opvatting van de Commissie niet dermate strikt uitgelegd moeten worden dat voor begeleiding van Zoetermeerse studenten en leerbedrijven in Zoetermeer door andere mbo-instellingen dan het ID College geen enkele ruimte zou zijn.

- In relatie tot het voorgaande ervaart de Commissie voor Zoetermeer niet zozeer een behoefte aan uitbreiding van opleidingen, als wel een behoefte aan verbetering van opleidingen.
- De Commissie constateert dat het ROC Mondriaan zijn vraag over Zoetermeer heeft gesteld in de context van het Plan van Aanpak voor Leiden. Een herschikking van bestuurlijke verantwoordelijkheden voor het aanbod in Zoetermeer zou noodzakelijk zijn als aanvulling op dit Plan van Aanpak. Op basis van de uitgevoerde analyse en met in acht name van de voornemens in het Plan van Aanpak Leiden, vindt de Commissie de noodzaak van een herschikking van bestuurlijke verantwoordelijkheden voor Zoetermeer nu niet voldoende aanwezig. Wel illustreert de analyse dat het mbo-onderwijs in Zoetermeer, Den Haag en Leiden verweven is, hetgeen afstemming tussen betrokken mbo-instellingen blijvend noodzakelijk maakt. Afhankelijk van de uitvoering van het Plan van Aanpak Leiden kan de context waarop dit advies is gebaseerd veranderen, met name na 2018. Met in acht name van deze beperking, meent de Commissie de adviesaanvraag in de nu vigerende context zo zorgvuldig mogelijk beantwoord te hebben.

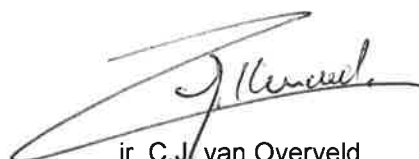
Mochten in de nabije toekomst voor Zoetermeer en Zoetermeerse mbo-studenten zich concrete situaties op opleidingsniveau voordoen waarbij het ROC Mondriaan en het ID College niet tot overeenstemming komen, dan is de Commissie bereid over dergelijke concrete situaties nader te adviseren.

Hoogachtend,

De Commissie macrodoelmatigheid mbo

Prof. dr. F. Leijne
Voorzitter

ir. C.J. van Overveld
secretaris

Bijlagen:

1. Analyse casus Aanbod mbo-opleidingen Zoetermeer
2. Reactie van het ROC Mondriaan op het ontwerpadvies
3. Reactie van het ID College op het ontwerpadvies
4. Reactie van het College van B&W van de gemeente Zoetermeer op het ontwerpadvies

Bijlage 1:**Analyse casus Aanbod mbo-opleidingen Zoetermeer****1. Betrokken partijen (naam, contactpersoon en contactgegevens)**

1.1 Indiener(s)
Naam en contactgegevens:
De minister van OCW Adres: Ministerie van OCW Directie MBO Postbus 16375 2500 BJ Den Haag
1.2 Overige partij(en)
Naam en contactgegevens:
Regionaal Opleidingencentrum Mondriaan ('ROC Mondriaan') Adres: ROC Mondriaan Leeghwaterplein 72 2521 DB Den Haag
Naam en contactgegevens:
Regionaal Opleidingencentrum ID College ('ID College') Adres: ID College Postbus 70 2800 AB Gouda

2. Beschrijving verzoek aan de CMMBO

Recent heeft de minister van OCW zijn Plan van Aanpak voor het ROC Leiden aan de Tweede Kamer aangeboden¹. In beginsel hebben de bestuurders van o.a. het ROC Leiden, het ID College en het ROC Mondriaan onder begeleiding van de gezant van de Minister overeenstemming bereikt over het geschetste eindperspectief en de tussenliggende stappen voor de organisatie van middelbaar beroepsonderwijs in de Leidse regio. Elementen van het eindperspectief zijn o.a.:

¹ Tweede Kamer, 2015-2016, 33495, nr. 81

- Vóór 1 augustus 2018 vindt er een gecontroleerde reductie plaats van opleidingen die door het ROC Leiden worden aangeboden;
- Vanaf 1 augustus 2018 gaan het ROC Leiden en het ID College samen onder regie van het ID College;
- Indien deze samenwerking vanaf 1 augustus 2018 tot stand komt, is het ROC Mondriaan bereid zijn zorgopleidingen in Leiden in het te vormen college Zorg en Welzijn van het samenwerkingsverband onder te brengen. Het ID College heeft zich bereid verklaard te overwegen om zijn opleidingen in Leidschendam-Voorburg dan over te dragen aan het ROC Mondriaan.

Volgens de adviesaanvraag aan de CMMBO² is een belangrijk resterend discussiepunt tussen het ROC Mondriaan en het ID College de vraag welke instelling mbo-opleidingen in Zoetermeer verzorgt. Het ID College is van mening dat hij als enig roc in Zoetermeer is gevestigd en daar een breed aanbod aan opleidingen verzorgt. Het ROC Mondriaan is van mening dat hij gevestigd zou moeten zijn in Zoetermeer om zorg te dragen voor mbo-opleidingen, danwel dat beide instellingen dat doen. Directe aanleiding is de vraag of ROC Mondriaan hospitality-opleidingen in Zoetermeer kan gaan verzorgen.

Partijen verzoeken de CMMBO om op basis van de ontwerp Beleidsregel macrodoelmatigheid mbo met een visie op het opleidingsaanbod in Zoetermeer te komen en een uitspraak te doen over welke instelling(en) dat moet(en) verzorgen. Hierbij rekening houdend met de volgende uitgangspunten:

- De doelmatigheid van het huidige aanbod aan opleidingen van het ID College in Zoetermeer
- De historische ontwikkeling van het aanbod
- De economische speerpunten van de regio en vraag vanuit de arbeidsmarkt
- De studentstromen en keuzen van studenten

Dit bezien vanuit de expertise-gebieden van de betrokken roc's en de mogelijkheid om tegen aanvaardbare kosten een goed aanbod neer te zetten. Volgens de adviesaanvraag zullen beide roc's zich conformeren aan de adviezen van de CMMBO.

3. Analyse casus

3.1 Op welke beroepsopleiding(en) richt het verzoek zich?

De adviesaanvraag bevat geen afbakening naar opleidingen. Daarom heeft de CMMBO haar analyse op het gehele aanbod aan opleidingen in Zoetermeer en voor Zoetermeerse mbo-studenten gericht.

3.2 Wat is het verzorgingsgebied van opleiding(en)?

De adviesaanvraag is afgebakend tot Zoetermeer. De CMMBO heeft voor zijn analyse dit uitgangspunt als volgt nader uitgewerkt:

- A. Eerst is in kaart gebracht wat de herkomst is van mbo-studenten die hun opleiding in Zoetermeer volgen. De opleidingen in Zoetermeer hebben namelijk niet alleen een functie voor Zoetermeerse mbo-studenten, maar ook voor mbo-studenten van elders.

² Adviesaanvraag van de minister van OCW, d.d. 11 september 2015, kenmerk: 812886

- B. Daarnaast is geanalyseerd waar Zoetermeerse mbo-studenten hun opleiding volgen. Dat kan in Zoetermeer zelf zijn, maar ook elders. Dit laatste omdat o.a. niet alle mbo-opleidingen in Zoetermeer worden aangeboden.

Ad A: Waar komen mbo-studenten die in Zoetermeer hun mbo-opleiding volgen vandaan?

In totaal volgen in Zoetermeer 2.349 mbo-studenten hun opleiding (peildatum: 1 oktober 2014). Zij zijn afkomstig uit 52 gemeenten. Tabel 1 bevat het overzicht van gemeenten waarvan 10 of meer inwoners hun mbo-opleiding in Zoetermeer volgen.

Tabel 1:
Herkomst naar woongemeente van mbo-studenten locaties Zoetermeer

Peildatum: 1 oktober 2014

Woongemeente student	Aantal studenten	% studenten
Zoetermeer	983	41,8
s-Gravenhage	734	31,2
Lansingerland	137	5,8
Pijnacker-Nootdorp	118	5,0
Leidschendam-Voorburg	80	3,4
Alphen aan den Rijn	50	2,1
Rijswijk	41	1,7
Delft	35	1,5
Zuidplas	31	1,3
Rotterdam	19	0,8
Westland	19	0,8
Leiden	18	0,8
Gouda	14	0,6
Waddinxveen	10	0,4
Overig	60	2,6
Totaal	2349	100,0

Bron: DUO, basisregister onderwijs

Uit tabel 1 blijkt dat bijna 42% van de mbo-studenten (= 983 studenten) die hun opleiding in Zoetermeer volgen ook in de gemeente Zoetermeer wonen. De andere 58% van de mbo-studenten in Zoetermeer (= 1.366 studenten) komt van elders.

De meeste mbo-studenten van elders (de 'inkomende pendel') komen uit de gemeente Den Haag. Ruim 31% van de mbo-studenten die hun opleiding in Zoetermeer volgen is afkomstig uit deze gemeente. Op grote afstand gevolgd door studenten uit de andere omliggende gemeenten Lansingerland, Pijnacker-Nootdorp, Leidschendam-Voorburg en Alphen a.d. Rijn.

De CMMBO constateert op basis van deze gegevens het volgende:

- De mbo-opleidingen in Zoetermeer zijn voornamelijk van betekenis voor Zoetermeerse mbo-studenten en mbo-studenten uit omliggende gemeenten;
- De 'inkomende pendel' is het grootst vanuit de gemeente Den Haag;
- De inkomende pendel aan studenten is groter dan het aantal studenten dat in Zoetermeer woont.

Ad B: Waar volgen in Zoetermeer woonachtige mbo-studenten hun opleiding?

Er volgen in totaal zo'n 3.364 inwoners van de gemeente Zoetermeer een mbo-opleiding. Uit de vorige paragraaf blijkt dat hiervan 983 inwoners (= circa 30%) hun mbo-opleiding in Zoetermeer volgen. De rest, zo'n 2.381 Zoetermeerse mbo-studenten (= 70%), volgt zijn opleiding buiten de gemeentegrens. Volgens demografische gegevens van het CBS blijft het aantal Zoetermeerse jongeren de komende jaren redelijk stabiel. In tabel 2 staat een overzicht bij welke mbo-instelling en bijbehorende locatie(s) (naar vestigingsgemeente van de locatie(s)) Zoetermeerse mbo-studenten nu hun opleiding volgen.

Tabel 2:
Zoetermeerse mbo-studenten naar mbo-instelling en vestigingsgemeente
locatie(s)

Peildatum: 1 oktober 2014

Mbo-instelling	Locatie(s)	Aantal studenten	% studenten
ID College	Zoetermeer	983	29,2
	Gouda	137	4,1
	Leiden	122	3,6
	Leidschendam	48	1,4
	Alphen a.d. Rijn	39	1,2
	Katwijk	2	0,1
ROC Mondriaan	Den Haag	693	20,6
	Delft	136	4,0
	Leiden	50	1,5
	Naaldwijk	2	0,1
ROC Leiden	Leiden	727	21,6
Grafisch Lyceum Rotterdam	Rotterdam	130	3,9
Zadkine	Rotterdam	109	3,2
Albeda College	Rotterdam	70	2,1
Hout- en Meubileringscollege	Rotterdam	50	1,5
Scheepvaart en Transport College	Rotterdam	32	1,0
Lentiz	Schiedam	20	0,6
Leidse Instrumentenmakersschool	Leiden	10	0,3
DaVinci College	Dordrecht	4	0,1
Totaal		3364	100

Bron: DUO, basisregister onderwijs

Bijna 40% van alle Zoetermeerse mbo-studenten (= 1.331 studenten) volgt een opleiding bij het ID College. Grotendeels in Zoetermeer zelf (waar het ID College de enige aanbieder is), maar ook kleinere aantallen op locaties in andere gemeenten waarvan Gouda en Leiden het belangrijkste zijn. De reistijd per openbaar vervoer van Zoetermeer Centrum naar Gouda (Groen van Prinsterersingel) varieert van 30 tot 45 minuten.

Ruim 26% van de Zoetermeerse mbo-studenten (= 881 studenten) volgt een opleiding bij het ROC Mondriaan. Dit voor het overgrote deel op locaties in Den Haag, maar ook in Delft en Leiden. De reistijd per openbaar vervoer van Zoetermeer Centrum naar de verschillende locaties van ROC Mondriaan in Den Haag is zo'n 10 tot 45 minuten, naar Delft is dit ca. 30 minuten.

Bijna 22% van alle Zoetermeerse mbo-studenten (= 727 studenten) volgt zijn opleiding bij ROC Leiden in Leiden. De reistijd met het openbaar vervoer van Zoetermeer Centrum naar Leiden Lammenschans en Centraal bedraagt zo'n 20, respectievelijk 30 minuten.

Ruim 12% van alle Zoetermeerse mbo-studenten volgt een mbo-opleiding bij één van de 6 mbo-instellingen in Rotterdam. Het gaat hierbij vaak om specifiekere opleidingen op het gebied van hout en interieur, media en vormgeving, scheepvaart en logistiek, groen onderwijs en techniek. De reistijd van Zoetermeer Centrum naar Rotterdam Centrum bedraagt zo'n 45 minuten.

Op basis van deze gegevens constateert de CMMBO dat:

- Meer Zoetermeerse mbo-studenten een mbo-opleiding buiten Zoetermeer volgen dan in Zoetermeer. Deze 'uitgaande pendel' bedraagt 2.381 studenten (= 70% van alle Zoetermeerse mbo-studenten).
- Voor Zoetermeer de inkomende pendel aan mbo-studenten (1.366 studenten) kleiner is dan de uitgaande pendel (2.381 studenten). Het verschil is 1.015 mbo-studenten.
- Binnen zo'n 45 minuten reistijd vanuit Zoetermeer diverse locaties van mbo-instellingen rondom Zoetermeer te bereiken zijn met het openbaar vervoer.
- Gezien de verwachte stabiliteit van het totaal aantal mbo-studenten in Zoetermeer, eventuele veranderingen in het aanbod van opleidingen in Zoetermeer ook gevolgen hebben voor bestaande mbo-locaties van een aantal instellingen in andere gemeenten.

3.3 Aanbod van opleiding(en) in verzorgingsgebied

Voor de analyse van aangeboden opleidingen wordt in deze paragraaf dezelfde indeling gebruikt als in de vorige paragraaf:

- A. Eerst volgt een analyse van de mbo-opleidingen die in Zoetermeer worden aangeboden;
- B. Vervolgens wordt in beeld gebracht welke opleidingen door Zoetermeerse mbo-studenten gevolgd worden.

Ad A: Mbo-opleidingen in Zoetermeer

Het aanbod aan mbo-opleidingen in Zoetermeer wordt geheel verzorgd door het ID College. Het aanbod is voornamelijk historisch bepaald³. In 1955 richtte de Hollandsche Mij. in Zoetermeer landbouwhuishoudschool De Dobbe op. De school ontwikkelde zich tot een mbo-school voor MEAO⁴ en MDGO⁵. Later fuseerde deze school met andere Zoetermeerse scholen voor Kort Middelbaar Beroepsonderwijs (KMBO) en volwassenenonderwijs tot het Meander College. In 1996 ging deze school op in ROC MidWestGroep, een voorloper van het huidige ID College.

In tabel 3 op de volgende pagina staat een overzicht van het huidige aantal studenten van de mbo-opleidingen in Zoetermeer naar niveau en domein. Dit bevestigt dat het huidige aanbod is geïnspireerd op het voormalige MEAO, MDGO en KMBO in Zoetermeer. De opleidingen in het domein Zorg en welzijn kennen het hoogste aantal studenten, gevolgd door opleidingen in de domeinen Economie en administratie en Handel en ondernemerschap en het cluster ICT-opleidingen. Daarnaast worden, uit oogpunt van toegankelijkheid van het onderwijs (voor kwetsbare groepen) ook niveau 1 en 2 mbo-opleidingen aangeboden. De verhouding tussen aantallen studenten op de niveaus 1 t/m 4 komt overeen met het landelijk gemiddelde. In Zoetermeer worden nagenoeg geen

³ M. de Jong, 'Op de schouders van reuzen, geschiedenis ID College 1917-2015', ID College, 2015

⁴ Middelbaar Economisch en Administratief Onderwijs

⁵ Middelbaar Dienstverlenend en Gezondheidszorg Onderwijs

techniekoopelingen aangeboden en geen groene opleidingen.

De Commissie heeft in haar gesprekken met het ID College en het ROC Mondriaan vernomen dat beide instellingen sinds geruime tijd (zo'n 15 jaar) informele afspraken hebben gemaakt over de doelmatigheid van het bekostigde onderwijsaanbod in Den Haag en Zoetermeer (zie ook paragraaf 3.6). Dit heeft bijgedragen aan de continuïteit van het aanbod aan opleidingen in Zoetermeer en ondoelmatige investeringen in zowel Zoetermeer als Den Haag voorkomen volgens de betrokkenen.

Tabel 3:
Aantal mbo-studenten per domein, per niveau in Zoetermeer

Peildatum: 1 oktober 2014

Domein	Aantal studenten per niveau				Totaal
	niveau 1	niveau 2	niveau 3	niveau 4	studenten
Economie en administratie		72	80	334	486
Handel en ondernemerschap	12	49	77	111	249
Horeca en bakkerij	30				30
Informatie en communicatietechnologie*		3	113	200	316
Media en vormgeving*				89	89
Techniek en procesindustrie* ⁶		73			73
Transport, scheepvaart en logistiek	4	5	8	11	28
Uiterlijke verzorging		67	15		82
Veiligheid en sport		65	33	47	145
Zorg en welzijn	6	82	405	255	748
Entreeopleiding	103				103
Totaal	155	416	731	1047	2349

Bron: DUO, basisregister onderwijs

Ad B: Mbo-opleidingen die door Zoetermeerse studenten gevolgd worden

Tabel 4 op de volgende pagina geeft een overzicht van het aantal Zoetermeerse mbo-studenten naar mbo-instelling, domein en locatie-gemeente. Om overzicht te houden is hier een selectie gemaakt van de drie mbo-instellingen met het hoogste aantal Zoetermeerse studenten, namelijk ID College, ROC Mondriaan en ROC Leiden. De overige mbo-instellingen waar Zoetermeerse mbo-studenten hun opleiding volgen zijn kort in paragraaf 3.2 beschreven.

Opvallend is dat Zoetermeerse mbo-studenten die opleidingen volgen in het domein Zorg en welzijn over alle betrokken locaties uitwaaieren. Deels omdat het binnen het domein gaat om verschillende opleidingen die niet op alle locaties worden aangeboden, maar deels gaat het ook om dezelfde opleidingen. Een Zoetermeerse mbo-student Verpleegkunde volgt deze opleiding dan niet in Zoetermeer, maar in Leiden, Den Haag, Gouda of Delft. Het andere opvallende uiterste is de opleiding tot Analist (laborant). Die wordt door Zoetermeerse mbo-studenten nagenoeg alleen bij het ROC Leiden gevolgd (naast 2 studenten bij Zadkine in Rotterdam), omdat dit de enige locatie is van de betrokken 3 mbo-instellingen waar deze opleiding gevolgd kan worden. Van de 217 Zoetermeerse

⁶ De met een * gemarkeerde opleidingen vormen één cluster opleidingen gericht op Applicatie- en Mediaontwikkeling, ICT-beheer en installatie. ID College heeft vanwege het ontbreken van arbeidsmarktperspectief voor niveau-2 ICT opleiding deze vervangen door de opleiding Monteur elektrotechnische installaties.

mbo-studenten in het domein Horeca en bakkerij volgen 127 studenten hun opleiding bij Mondriaan in Den Haag, 72 studenten bij ROC Leiden en 12 studenten bij het ID College in Gouda en 5 in Zoetermeer (assistentopleiding).

Tabel 4:
Zoetermeerse mbo-leerlingen van ID College, ROC Leiden
en ROC Mondriaan naar domein en locatie-gemeente

Peildatum: 1 oktober 2014

Domein	Zoetermeer	Leiden			Den Haag	Gouda	Leidschendam	Delft	Totaal
	ID College	ROC Leiden	ID College	ROC Mondriaan	ROC Mondriaan	ID College	ID College	ROC Mondriaan	
Bouw en infra		28			18	7			53
Abouw, hout en onderhoud		5			3	1			9
Techniek en procesindustrie	23	96			41	25			185
Ambacht, laboratorium		32							32
Media en Vormgeving	33	13						2	48
ICT	103	46			8	7		2	166
Mobiliteit en voertuigen		55			27	15			97
Transport en logistiek	12	20			1			9	42
Handel en ondernemerschap	120	39	2		43	1	5	20	230
Economie en administratie	192	89	3		119	12	7	23	445
Veiligheid en sport	76	34			59	9		36	214
Uiterlijke verzorging	27		23		24	4			78
Horeca en bakkerij	5	72			127	12		1	217
Toerisme en recreatie		30			39				69
Zorg en welzijn	326	155	94	50	177	43	31	41	917
Overig*	66	13			7	1	5	2	94
Totaal	983	727	122	50	693	137	48	136	2896

* = in overwegende mate entreeopleiding

Bron: DUO, basisregister
onderwijs

Voor domeinen waarvoor geen opleidingen in Zoetermeer worden aangeboden, moeten Zoetermeerse mbo-studenten naar elders om zo'n opleiding te kunnen volgen. Het gaat om opleidingen in de domeinen Bouw en infra; Afbouw, hout en onderhoud; Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek; Mobiliteit en voertuigen, Horeca en bakkerij⁷ en Toerisme en recreatie. Bijvoorbeeld: van de 69 Zoetermeerse mbo-studenten in het domein Toerisme en recreatie volgen 39 studenten hun opleiding bij Mondriaan in Den Haag (waarvan 11 studenten de opleiding Hospitality) en 30 studenten bij ROC Leiden (waarvan 10 studenten de opleiding Hospitality). Uit bovenstaande tabel blijkt dat het hier om beperkte aantallen studenten gaat waarvoor het, naar de mening van de Commissie, niet vanzelfsprekend doelmatig is het onderwijs in Zoetermeer aan te bieden.

⁷ De 5 studenten Horeca en bakkerij van ID College in Zoetermeer volgende de assistentopleiding (entreeopleiding).

Op basis van voorgaande gegevens constateert de CMMBO het volgende:

- Zoetermeerse mbo-studenten kunnen veelal de opleiding van hun keuze binnen een redelijke reistijd bij meerdere mbo-instellingen en locaties volgen. Ze hebben dus keuzevrijheid. Er zijn duidelijke aanwijzingen dat het overgrote deel van de in Zoetermeer aangeboden opleidingen binnen redelijke reistijd ook elders gevolgd kan worden. In Zoetermeer woonachtige studenten maken in grote aantallen van deze keuzemogelijkheden buiten de eigen gemeente gebruik.
- Zoetermeerse mbo-studenten kunnen een opleiding die niet in Zoetermeer wordt aangeboden binnen een redelijke reistijd (vaak op meerdere locaties) elders volgen. Zo heeft het ROC Leiden het voornemen opleidingen Autotechniek in de BOL-leerweg te gaan beëindigen⁸. Voor zover Zoetermeerse mbo-studenten deze zouden willen gaan volgen, zijn er alternatieven in Den Haag en Gouda.
- De aantallen Zoetermeerse mbo-studenten die hun opleiding van keuze buiten Zoetermeer moeten volgen, omdat deze niet in Zoetermeer wordt aangeboden, zijn relatief beperkt waardoor deze opleidingen zeker niet vanzelfsprekend doelmatig in Zoetermeer aangeboden kunnen worden. Dit nog afgezien van de effecten op de bestaande opleidingen waar deze nu gevolgd worden. Zo zal bijvoorbeeld het aanbieden van horeca-opleidingen in Zoetermeer door het ROC Mondriaan (negatieve) gevolgen hebben voor deze opleidingen van het ROC Mondriaan in Den Haag en van het ROC Leiden.

3.4 Arbeidsmarktperspectief van opleidingen

Voor het globaal in kaart brengen van de aard van de Zoetermeerse arbeidsmarkt is gebruik gemaakt van CBS cijfers over het aantal banen van werknemers. Tabel 5 op de volgende pagina geeft een beeld van de belangrijkste bedrijfstakken naar aantal werknemers.

Uit de tabel blijkt dat de primaire en secundaire sector voor Zoetermeer van beperkte economische betekenis zijn. Er is nagenoeg geen sprake van landbouw, de industrie in Zoetermeer zorgt voor 6% van het aantal banen en de bouwnijverheid voor zo'n 3 % waarmee het belang van deze sectoren voor Zoetermeer relatief kleiner is dan voor Zuid-Holland en Nederland.

Verder blijkt dat de tertiaire sector in Zoetermeer (handel in goederen en diensten) het allerbelangrijkste is. Handel (groot- en detailhandel) is met afstand de belangrijkste bedrijfstak, deze is goed voor 20% van alle banen. Ook ten opzichte van Zuid-Holland en Nederland is deze bedrijfstak in Zoetermeer relatief sterker vertegenwoordigd. Transport en logistiek zijn relatief van beperkte betekenis. Wat betreft diensten is het aantal banen in de ICT-sector opvallend hoog in Zoetermeer. Relatief ligt dit aantal drie keer zo hoog als in Zuid-Holland en Nederland. Dit in samenhang met andere vormen van zakelijke dienstverlening (adviesbureaus op diverse terreinen). Horeca en Cultuur, sport en recreatie en Overige dienstverlening⁹ zorgen voor 12% van de banen in Zoetermeer, waarbij de laatstgenoemde bedrijfstak relatief belangrijker is voor Zoetermeer in vergelijking met het provinciaal en landelijk beeld.

Ook de quataire (publieke) sector is met 29% van alle banen belangrijk voor Zoetermeer, maar relatief van iets kleinere betekenis dan voor Zuid-Holland en Nederland. Opvallend voor Zoetermeer is dat de sector Gezondheid- en welzijnszorg in relatief kleiner en de sector Openbaar bestuur juist groter is in relatie tot het provinciaal en landelijk beeld.

⁸ Tweede Kamer, 2015-2016, 33495, nr. 81, bijlage

⁹ O.a. wellness (uiterlijke verzorging).

Tabel 5:
Overzicht aantal banen van werknemers Zoetermeer, Zuid-Holland en Nederland
per bedrijfstak

Peiljaar: 2013

Bedrijfstak	Zoetermeer		Zuid-Holland		Nederland	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Landbouw, bosbouw en visserij	71	0	26.080	2	97.800	1
Delfstoffenwinning	100	0	3.930	0	10.700	0
Industrie	3.113		113.070	7	740.400	10
Energievoorziening	16	0	4.930	0	26.700	0
Waterbedrijven en afvalbeheer	333	1	6.300	0	32.000	0
Bouwnijverheid	1.630		73.550	5	314.500	4
Handel	9.575	20	266.340	17	1.295.700	17
Vervoer en opslag	1.180		87.770	5	369.100	5
Horeca	1.286		60.650	4	341.500	4
Informatie en communicatie	4.201	9	44.200	3	227.900	3
Financiële dienstverlening	1.521	3	44.200	3	243.600	3
Verhuur en handel van onroerend goed	395	1	15.060	1	67.400	1
Specialistische zakelijke diensten	4.219	9	113.110	7	487.700	6
Verhuur en overige zakelijke diensten	2.803		170.490	11	828.400	11
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	5.226	11	132.540	8	512.100	7
Onderwijs	3.142	7	105.590	7	508.500	7
Gezondheids- en welzijnszorg	5.058		269.300	17	1.343.700	17
Cultuur, sport en recreatie	1.383	3	27.740	2	127.800	2
Overige dienstverlening	2.643	6	35.890	2	136.100	2
Totaal	47.895	100	1.600.740	100	7.711.600	100

Bron: CBS (Statline)

Legenda:

	= percentage ligt hoger dan provinciaal en landelijk percentage
	= percentage is gelijk aan provinciaal en landelijk percentage
	= percentage is lager dan provinciaal en landelijk percentage

Tabel 6 op de volgende pagina geeft een overzicht van de ontwikkeling van het aantal banen per bedrijfstak in Zoetermeer in de periode 2010 t/m 2014. De bedrijfstak Industrie is sterk gekrompen. Ook de werkgelegenheid in de publieke sector (openbaar bestuur, onderwijs en zorg) staat onder druk. De bedrijfstakken Handel, ICT en Specialistische zakelijke en Overige dienstverlening hebben zich weten te handhaven, of zijn zelfs gegroeid.

De ontwikkeling van de werkgelegenheid in Zoetermeer komt voor de sectoren Zorg, Welzijn, (Groot- en detail)handel, ICT en Overheid overeen met landelijke ontwikkelingen voor deze sectoren zoals beschreven in studies van het UWV¹⁰. De werkgelegenheid in de publieke sector (overheid, zorg en welzijn) staat ook de komende jaren nog onder druk, terwijl de werkgelegenheid in Handel, ICT en Horeca en recreatie zich herstelt en licht groeit volgens deze studies. Voor met name de sector ICT verwacht het UWV een krapte op de arbeidsmarkt in Haaglanden.

Naast de kwantitatieve ontwikkelingen schetst het UWV ook dat de inhoud van functies in sectoren

¹⁰ Sectorbeschrijvingen Zorg (2015), Groothandel (2013), Detailhandel (2013), ICT (2014), Welzijn (2013), Horeca en recreatie (2013), Overheid (2014) en rapport Administratieve beroepen (2015), UWV

zich sterk ontwikkelt. In Handel, Zorg en Horeca blijven mbo-opgeleiden een belangrijke groep. Binnen met name Overheid en ICT¹¹ neemt het benodigde opleidingsniveau toe. Toenemende automatisering zorgt voor inhoudelijke veranderingen van functies in nagenoeg alle sectoren. Administratieve beroepen op m.n. mbo-niveau staan op langere termijn onder grote druk. Gegevens worden steeds meer geautomatiseerd vastgelegd, functies verschuiven naar het analyseren van gegevens (specialistische en zakelijke dienstverlening).

Tabel 6:
Ontwikkeling aantal banen van werknemers
Zoetermeer

Peiljaren: 2010 t/m 2014

Bedrijfstak	2010	2011	2012	2013	2014	2014 t.o.v. 2010	
						aantal	%
Landbouw, bosbouw en visserij	72	75	73	71	88	16	22
Delfstoffenwinning	97	98	103	100	127	30	31
Industrie	4.584	4.108	3.196	3.113	3.130	-1.454	-32
Energievoorziening	16	16	16	16	1	-15	-94
Waterbedrijven en afvalbeheer	331	333	362	333	427	96	29
Bouwnijverheid	1.755	1.732	1.645	1.630	1.660	-95	-5
Handel	9.760	9.788	9.646	9.575	9.796	36	0
Vervoer en opslag	1.253	1.306	1.152	1.180	1.175	-78	-6
Horeca	1.258	1.266	1.303	1.286	1.260	2	0
Informatie en communicatie	3.571	3.591	4.214	4.201	3.906	335	9
Financiële dienstverlening	1.666	1.684	1.589	1.521	1.588	-78	-5
Verhuur en handel van onroerend goed	489	431	397	395	402	-87	-18
Specialistische zakelijke diensten	4.624	4.544	4.093	4.219	4.730	106	2
Verhuur en overige zakelijke diensten	3.045	2.942	2.852	2.803	3.018	-27	-1
Openbaar bestuur en overheidsdienst	5.192	5.226	5.232	5.226	5.088	-104	-2
Onderwijs	3.588	3.297	3.251	3.142	3.073	-515	-14
Gezondheids- en welzijnszorg	5.316	5.592	5.357	5.058	4.837	-479	-9
Cultuur, sport en recreatie	1.432	1.375	1.405	1.383	1.367	-65	-5
Overige dienstverlening	2.393	2.680	2.684	2.643	2.551	158	7
Totaal	50.442	50.084	48.570	47.895	48.224	-2.218	-4
Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden							
Legenda:							
							= toename aantal banen
							= afname aantal banen

Het economisch beleid van de gemeente Zoetermeer is samengevat in een actieplan¹². Naast het vitaal houden van bestaande economische activiteiten, worden enkele economische speerpunten aangegeven. Het gaan dan om het stimuleren van het Zoetermeerse ICT-cluster, o.a. via de Dutch

¹¹ "De sector Informatie en communicatie is duidelijk een sector met veel beroepen op hoger en wetenschappelijk niveau. Het aandeel van deze groep is bijna twee keer zo groot als het gemiddelde voor Nederland (60 procent t.o.v. 31 procent). Het aandeel beroepen waarvoor een lagere opleiding volstaat ligt ver onder het Nederlands gemiddelde. Het beroep 'informatie-, systeemanalist, programmeur' (hbo-niveau) vormt ...de grootste groep. Daarna - op afstand - gevolgd door het beroep 'programmeur MBO niveau'. Bron: Sectorbeschrijving Informatie en communicatie, UWV, 2014.

¹² 'Pionieren, ondernemen, excelleren. Top 10 actieplan economie', gemeente Zoetermeer, 2015

Innovation Factory waarin ICT-bedrijven, onderwijs en onderzoek samengebracht worden. Zo biedt de Haagse Hogeschool ICT-opleidingen vanaf 2015 hier aan. Daarnaast zet de gemeente in op het stimuleren van Leisure (vrijtijdsbesteding) door middel van het aantrekken van grootschalige bedrijvigheid op het gebied o.a. entertainment en sport¹³.

Op basis van verkregen informatie en gevoerde gesprekken onderschrijven, naar de mening van de Commissie, het ID College en het ROC Mondriaan het belang van arbeidsmarkgericht opleiden, maar hebben beide instellingen voor Zoetermeer nu geen onderbouwde en uitgewerkte strategie als basis voor de uitvoering hiervan. Zo geeft het ID College aan vooral om historische redenen een breed aanbod aan opleidingen te verzorgen in Zoetermeer, geen gemotiveerde aanwijzingen te hebben over 'witte vlekken' in dit aanbod uit oogpunt van de arbeidsmarkt en open te staan voor onderzoek hiernaar. De Commissie neemt waar dat dit in ieder geval bij de gemeente Zoetermeer de indruk wekt van een meer afwachtende houding dan een proactieve houding (zie volgende paragraaf). Dit terwijl in het Jaarverslag 2014 van het ID College staat dat een portfolioanalyse heeft plaatsgevonden waarbij kwaliteit en arbeidsmarktperspectief van opleidingen in kaart is gebracht. Daarnaast acht de Commissie de ideeën van het ROC Mondriaan over hospitality-opleidingen en techniekopleidingen in Zoetermeer op dit moment onvoldoende onderbouwd om het arbeidsmarktperspectief (en doelmatigheid) daarvan goed te kunnen beoordelen. Ook wanneer het niet gaat om nieuwe opleidingen, maar om herspreiding van opleidingen binnen Haaglanden heeft de Commissie verder uitgewerkte voorstellen nodig om te kunnen beoordelen of het arbeidsmarktperspectief hierin voldoende is afgewogen.

Op basis van bovenstaande arbeidsmarktinformatie, gecombineerd met de gegevens over het aanbod van mbo-opleidingen in Zoetermeer uit de vorige paragraaf, ontstaat voor de CMMBO het volgende beeld over het arbeidsmarktperspectief van opleidingen:

- Kwalitatieve aansluiting:
 - Op macroniveau sluit het bestaande aanbod aan opleidingen in Zoetermeer inhoudelijk redelijkerwijs aan op de economische structuur van de gemeente Zoetermeer. Deze is gericht op handel, commerciële dienstverlening, overheid (incl. onderwijs en zorg en welzijn) en ICT. Dat zich in Zoetermeer bijvoorbeeld geen groen onderwijs en weinig techniekonderwijs heeft ontwikkeld, is te begrijpen vanuit deze economische structuur.
 - De CMMBO heeft geen informatie om met zekerheid op opleidingsniveau voor bestaande opleidingen in Zoetermeer uitspraken te kunnen doen over het arbeidsmarktperspectief. De studies van het UWV illustreren belangrijke veranderingen van beroepen binnen sectoren die goed vertegenwoordigd zijn in Zoetermeer. Vooral de ontwikkeling van het ICT-cluster zal (steeds hogere) eisen stellen aan mbo-opleidingen en doorstroom naar het hbo. De 'upgrading' in de zorg zet arbeidsmarktperspectieven voor niveau-2 studenten zorg onder druk e.d. Kortom: er ligt logischerwijs een stevige opgave ook in Zoetermeer te blijven werken aan het arbeidsmarktperspectief van bestaande opleidingen. Dit vindt de Commissie belangrijker dan nieuwe opleidingen te starten in Zoetermeer (zie ook paragraaf 6).
- Kwantitatieve aansluiting:
 - De Commissie heeft geen informatie om te beoordelen hoe uit kwantitatief oogpunt deze aansluiting is. Bestaande bronnen bieden geen gegevens over de arbeidsmarktpositie van schoolverlaters op het niveau van opleiding en locatie(s) in Zoetermeer.
 - Bronnen zoals het UWV schetsen wel een verwachting voor de kwantitatieve ontwikkeling van werkgelegenheid in sectoren die ook in Zoetermeer goed vertegenwoordigd zijn. Dergelijke

¹³ Het aantrekken van Adventureworld en de bestaande 'big five' op gebied van sportieve vrijetijdsbesteding.

informatie is waardevol voor het formuleren van een strategie op in- en doorstroom van opleidingen in relatie tot verwachte kansen op de arbeidsmarkt. Dit in samenspraak met bedrijfsleven en gemeentelijke overheid¹⁴.

- Zowel ID College als ROC Mondriaan hebben de Commissie geen uitgewerkte strategie aangereikt voor het (gewenste) aanbod aan opleidingen in Zoetermeer die o.a. is gebaseerd op een externe analyse van (verwachte kwantitatieve en kwalitatieve) ontwikkelingen op de Zoetermeerse arbeidsmarkt. De zorgplicht arbeidsmarktperspectief is er naar de mening van de Commissie op gericht dat instellingen hiervoor zelf het initiatief nemen in overleg met andere scholen en belanghebbenden. Dit om studenten goed voor te bereiden op o.a. de arbeidsmarkt.

3.5 Belanghebbenden

De gemeente Zoetermeer heeft met de Commissie gesproken over het verzorgen van middelbaar beroepsonderwijs in Zoetermeer.

De gemeente geeft aan dat Zoetermeer behoefte heeft aan één of meerdere roc's die een structurele, actieve, ondernemende partner zijn voor de ontwikkeling van het middelbaar beroepsonderwijs in Zoetermeer. De gemeente verwacht dat een mbo-instelling een actieve bijdrage levert aan de ontwikkeling van de economische speerpunten van de stad, met name ICT & media en Zorginnovatie, en hiervoor actief participeert in de (bestuurlijke) netwerken van overheid en bedrijfsleven in Zoetermeer en Haaglanden. Daarnaast constateert de gemeente dat veel Zoetermeerse mbo-leerlingen hun opleiding buiten Zoetermeer volgen. Er is dus een onbenut potentieel dat met goed onderwijs bereikt kan worden volgens de gemeente.

De gemeente ervaart dat aan bovenstaande wensen nu onvoldoende invulling wordt gegeven door het ID College en dat deze instelling de prioriteit bij andere steden in het Groene Hart legt. Zo sluit het ID-College naar het oordeel van de Gemeente met zijn ICT-opleidingen onvoldoende aan op het initiatief van de Dutch Innovation Factory in Zoetermeer, waarin bijvoorbeeld wel de Haagse Hogeschool actief participeert. Het centrum voor innovatief vakmanschap Smart Technology van het ID-College in Gouda¹⁵ richt zich, volgens de gemeente Zoetermeer, vooral op het Groene Hart.

De gemeente Zoetermeer respecteert de doelmatigheidsafspraken tussen ID College en ROC Mondriaan en beseft dat evt. nieuwe opleidingen in Zoetermeer kunnen kannibaliseren op aanbod van opleidingen elders en dat daarmee rekening gehouden moet worden. Zo acht de gemeente zelfstandige hospitality- en horecaopleidingen in Zoetermeer niet nodig vanwege het bestaande aanbod in Den Haag.

De gemeente wenst niet zozeer nieuw aanbod, maar wel één of meer betrokken roc's die proactief handelen, alert zijn op de (economische) ontwikkelingen in Zoetermeer en bijdragen aan innovatie. De in het verleden tussen roc's gemaakte doelmatigheidsafspraken moeten volgens de gemeente hieraan niet in de weg staan. De gemeente wil met het ID College het gesprek voeren over invulling van de gewenste rol en staat ook open voor gesprekken met ROC Mondriaan hierover. Het gaat de gemeente hierbij om afspraken over concrete situaties en resultaten (zoals bijvoorbeeld de ICT opleidingen in

¹⁴ Niet alleen uit oogpunt van economische speerpunten, maar ook uit oogpunt van toegankelijkheid onderwijs voor kansarme groepen.

¹⁵ De CMMBO constateert op basis van informatie over de goedgekeurde aanvraag voor het CIV Smart Technology (bron: DUO, kenmerk RIF15031) dat de gemeente Zoetermeer partner en cofinancierende partij van dit CIV is en dit CIV mede gericht is op Zoetermeer (volgens zijn doelstellingen).

relatie tot de Dutch Innovation Factory) in plaats van bestuurlijke abstracties.

De Commissie constateert samengevat:

- Dat er vanuit het gemeentebestuur van Zoetermeer niet zozeer behoefte bestaat aan een uitbreiding van het bestaande aanbod aan opleidingen in Zoetermeer met nieuwe opleidingen, maar wel wensen bestaan om de uitvoering van het bestaande aanbod te verbeteren, alsook om de betrokkenheid van in het bijzonder ID-College en ROC Mondriaan bij de Zoetermeerse bedrijvigheid te versterken.
- Dat een discrepantie bestaat tussen de perceptie die het ID College heeft over zijn bijdrage aan de Zoetermeerse arbeidsmarkt en de opvatting van de gemeente Zoetermeer daarover.

3.6 Resultaten van afstemming tussen partijen

Uit de gesprekken met de Commissie blijkt dat het ID College en ROC Mondriaan in het verleden reeds informele, effectieve doelmatigheidsafspraken hebben gemaakt over opleidingen in hun aangrenzend werkgebied. Het ID College investeert in Zoetermeer niet in kapitaalsintensievere opleidingen voor o.a. horeca en techniek, omdat op korte reisafstand zich meerdere mogelijkheden bevinden voor Zoetermeerse studenten om die opleidingen te volgen. ROC Mondriaan is geen opleidingen in Zoetermeer gestart. Beide instellingen, en ROC Leiden, zijn de laatste vijftien tot twintig jaar redelijk goede burens geweest die tot noodzakelijke afstemming kwamen over het aanbod aan opleidingen. Er was sprake van balans.

De Commissie constateert op basis van de gesprekken dat de balans in recente jaren onder druk is komen te staan en concurrentie is toegenomen (o.a. via toegenomen wervingsactiviteiten in elkaars werkgebied). Belangrijkste redenen hiervoor zijn de (inmiddels niet meer actuele) groei doelstelling van ROC Leiden i.v.m. zijn nieuwbouw, het door ID College ervaren opschuiven van ROC Mondriaan naar Zoetermeer en de door ROC Mondriaan ervaren groei doelstelling van het ID College in Leidschendam-Voorburg.

De Commissie neemt waar dat het ROC Mondriaan en het ID College de recente bestuurlijke afspraken over Leiden (zie paragraaf 2) daadwerkelijk zien als een weg om de balans te herstellen, mede omdat de in recente jaren toegenomen concurrentie wordt weggenomen. Indien een structurele samenwerking vanaf 1 augustus 2018 tussen het ID College en het ROC Leiden tot stand komt, overweegt het ROC Mondriaan zijn zorgopleidingen in Leiden in het MBO College Zorg en Welzijn onder te brengen. Onder dezelfde voorwaarde is het ID College bereid te overwegen om de opleidingen in Leidschendam-Voorburg over te dragen aan het ROC Mondriaan. Indien deze afspraken geheel uitgevoerd worden, wordt het huidige aanbod in Leiden op termijn onder één bestuurlijke regie van ID-College/ROC-Leiden gebracht. Het aanbod in Leidschendam/Voorburg wordt onder ROC-Mondriaan gebracht waardoor in Haaglanden grotendeels één bestuurlijke regie ontstaat op de mbo-opleidingen.

Een soortgelijke benadering waarbij het aanbod in Zoetermeer onder de bestuurlijke regie van één mbo-instelling valt heeft ook de voorkeur van zowel ROC Mondriaan als ID College. ROC Mondriaan beargumenteert dat het aanbod aan mbo-opleidingen dan onder de verantwoordelijkheid van ROC Mondriaan moet vallen, omdat Zoetermeer uit meerdere invalshoeken (zorgstructuur voor studenten die dreigen uit te vallen, samenwerking met bedrijfsleven en samenwerking met vo-scholen) deel is van de regio Haaglanden¹⁶. Tevens geeft men aan dat men via dit netwerk door belanghebbenden uitgenodigd wordt onderwijs in Zoetermeer aan te bieden. Het ID College beargumenteert dat dit

¹⁶ 'Regionale oriëntatie Zoetermeer', Bureau Louter, Delft, 2015.

betekent dat het aanbod aan mbo-opleidingen in Zoetermeer onder zijn bestuurlijke verantwoording blijft, omdat het historisch zo gegroeid is en er geen doelmatigheidsproblemen zijn.

Ondanks dit verschil van inzicht blijven beide partijen in gesprek en respecteert men de in het verleden gemaakte afspraken. Daarbij wordt niettemin door het ROC Mondriaan ervaren dat deze afspraken door ID College dermate strikt geïnterpreteerd worden dat het ROC Mondriaan geremd wordt in Zoetermeer activiteiten uit te voeren, ook als die complementair zijn aan hetgeen ID College in Zoetermeer doet en/of uitsluitend gericht zijn op Mondriaan-studenten bij Zoetermeerse leerbedrijven die met dit ROC samenwerken.

Op basis van voorgaande informatie constateert de Commissie samengevat het volgende (waarbij de Commissie zich volgens het adviesverzoek beperkt tot Zoetermeer):

- ROC Mondriaan en ID College hebben over het aanbod aan opleidingen in hun grensgebied Den Haag en Zoetermeer in het verleden doelmatigheidsafspraken gemaakt die effectief zijn gebleken. In recente jaren staat deze afstemming onder druk. Het ROC Mondriaan voelt zich geremd ten principale in Zoetermeer werkzaam te kunnen zijn.
- De voorkeur van beide roc's voor de toekomst gaat uit naar een 'bestuurlijk monopolie' voor het aanbod aan opleidingen in Zoetermeer. Voor het ID College betekent dit handhaving van de status quo, voor ROC Mondriaan overname van de verantwoordelijkheid voor het aanbod in Zoetermeer.

Ondanks dat de Commissie, vanwege de Leidse context, zich kan voorstellen dat ook voor het aanbod in Zoetermeer het exclusieve bestuurlijk eigenaarschap ('bestuurlijk monopolie') is geagendeerd, is de Commissie van mening dat een principiële discussie over het exclusieve bestuurlijk eigenaarschap van mbo-opleidingen in Zoetermeer niet noodzakelijk is, omdat:

- De vraagstelling over het exclusieve bestuurlijk eigenaarschap niet proportioneel is in relatie tot de feitelijke situatie in Zoetermeer. Partijen hebben immers de afgelopen jaren redelijkerwijs samengewerkt en doelmatigheidsafspraken gemaakt. De Zoetermeerse situatie is mede dankzij ID College en ROC Mondriaan naar de mening van de CMMBO op hoofdlijnen doelmatig en niet vergelijkbaar met Leiden waar de continuïteit van het mbo aan de orde was.
- Door de overheid is gekozen voor het instrument zorgplicht waarbij mbo-instellingen op opleidingsniveau het arbeidsmarktperspectief en de doelmatigheid moeten kunnen verantwoorden. Zeker waar werkgebieden van mbo-instellingen aan elkaar grenzen maakt dit maatwerk op opleidingsniveau mogelijk¹⁷. Gelet op de omvang van inkomende en uitgaande pendel van studenten in Zoetermeer is dat ook hier aan de orde.
- Onderzoek in opdracht van het ROC Mondriaan bevestigt de nauwe sociaal-economische en bestuurlijke relaties tussen Zoetermeer en overige gemeenten in de voormalige grootstedelijke regio Haaglanden (nu de Metropoolregio Rotterdam Den Haag). Dit laat onverlet dat het huidige aanbod aan opleidingen in Zoetermeer niet ondoelmatig of niet arbeidsmarktrelevant zou zijn.

¹⁷ Tweede Kamer, 2013-2014, 33948, nr. 3, pag. 19: "De meeste segmenten van de arbeidsmarkt worden door meerdere instellingen bediend. Dat betekent dat, gegeven de behoefte op de arbeidsmarkt, het aanbod van de ene instelling gevolgen heeft voor het aanbod van de andere instelling. Voor een goede naleving van genoemde zorgplicht is een goede afstemming tussen instellingen over het opleidingsaanbod dan ook noodzakelijk".

3.7 Overige aandachtspunten

In de adviesaanvraag van de minister van OCW, mede namens ID College en ROC Mondriaan, aan de CMMBO staat dat beide roc's zich zullen committeren aan het advies van de Commissie en conform zullen handelen. Tijdens de gesprekken tussen de Commissie en de betrokken roc's is gebleken dat de adviesvraag van 11 september jl. in de voorliggende vorm geen standhoudt.

Van de zijde van het ID College werd er namelijk op gewezen dat de adviesvraag uitsluitend berust op een wens van het ROC Mondriaan om meer activiteiten te ondernemen in Zoetermeer en geen logisch verband heeft met de voor de regio Leiden gemaakte afspraken. Voorts wees het ID College er op dat de afspraken ten aanzien van de regio Leiden wat hem betreft niet afgerond of definitief zijn. Tenslotte achtte het ID College zich niet op voorhand gebonden aan de gevraagde uitspraak van de Commissie.

Het ROC Mondriaan stelt zijn vraag over Zoetermeer in de context van het Plan van Aanpak voor Leiden. Een herschikking van verantwoordelijkheden in Zoetermeer is volgens het ROC Mondriaan noodzakelijk als aanvulling op de voorgenomen 'uitruil' van de opleidingen Zorg en Welzijn van het ROC Mondriaan in Leiden en de opleidingen van het ID-College in Leidschendam-Voorburg. De Commissie neemt op basis van de analyse van studentstromen waar dat er sprake is van verwevenheid van het mbo-onderwijs in met name Zoetermeer, Den Haag en Leiden. Tevens stelt de Commissie vast dat de adviesaanvraag is afgebakend tot Zoetermeer.

De Commissie heeft dus geconstateerd dat er over haar advisering niet de in de adviesvraag geformuleerde consensus bestaat. Zij is van oordeel dat dit een zorgvuldige beantwoording van de adviesvraag echter niet in de weg staat.

4. Naleving zorgplicht arbeidsmarktperspectief

De analyse of de zorgplicht arbeidsmarktperspectief wordt nageleefd richt zich, conform adviesaanvraag, op het aanbod van mbo-opleidingen in Zoetermeer. Dit wordt door het ID College verzorgd.

De naleving van de zorgplicht arbeidsmarktperspectief wordt voornamelijk bepaald aan de hand van de criteria in artikel 5 van de ontwerp Beleidsregel macrodoelmatigheid mbo. Die criteria zijn in onderstaande paragrafen vermeld.

4.1 Is meer dan 30% van de gediplomeerden van de beroepsopleiding(en) binnen anderhalf jaar na afstuderen nog werkloos? (Artikel 5a)

Er zijn geen gegevens beschikbaar over de arbeidsmarktpositie van schoolverlaters op het niveau van opleidingslocatie. De Commissie kan dus niet vaststellen of aan dit criterium voldaan wordt. Daarnaast constateert de Commissie dat vanwege de grote mobiliteit van studenten in het verzorgingsgebied de arbeidsmarktperspectieven van opleidingen in Zoetermeer beïnvloed worden door het aanbod elders. Wanneer men bijvoorbeeld het arbeidsmarktperspectief van een opleiding in Zoetermeer tracht te verbeteren door het beperken van instroom, zal dit niet effectief zijn als studenten vervolgens die opleiding op een andere locatie in het gebied gaan volgen.

4.2 Heeft meer dan 50% van de gediplomeerden van de beroepsopleiding(en) een baan onder het niveau van de opleiding? (Artikel 5b)

Ook hierover zijn geen gegevens beschikbaar, zie 4.1

4.3	Heeft het bevoegd gezag zich voldoende rekenschap gegeven van de verwachte behoefte aan gediplomeerden van de beroepsopleiding(en) op de regionale arbeidsmarkt, hetgeen wordt ondersteund met actuele en zo volledig mogelijke data waarmee die behoefte aannemelijk wordt gemaakt? (artikel 5c)
	Naar de mening van de Commissie kan het ID College op dit punt voor Zoetermeer een meer proactieve rol vervullen¹⁸ door bijvoorbeeld relevante interne onderzoeksresultaten te delen met externe belanghebbenden, of in samenwerking met belanghebbenden analyses te verrichten. Het huidige aanbod aan opleidingen in Zoetermeer wordt door het ID College nu vooral verklaard vanuit een historisch perspectief. Op macroniveau constateert de Commissie geen discrepantie tussen aangeboden opleidingen en vraag vanuit de arbeidsmarkt. Er zijn naar de mening van de Commissie wel signalen¹⁹ dat vooral de kwalitatieve aansluiting op opleidingsniveau aandacht behoeft. Over de kwantitatieve aansluiting op opleidingsniveau voor de locatie Zoetermeer zijn geen gegevens beschikbaar. Gelet op de mobiliteit van studenten verdient dit aspect het om in een geografisch breder kader dan uitsluitend Zoetermeer te worden afgewogen (zie ook 4.1).
4.4	Heeft het bevoegd gezag in voldoende mate gezien, indien het een beroepsopleiding betreft die mede op de landelijke arbeidsmarkt is gericht, wat de verwachte behoefte aan gediplomeerden op de landelijke arbeidsmarkt is, en is op basis hiervan het aanbieden van de betreffende beroepsopleiding te rechtvaardigen? (Artikel 5d)
	N.v.t. In Zoetermeer worden nu geen (unieke) opleidingen aangeboden die zich op een landelijke (of bovenregionale) arbeidsmarkt richten. Dergelijke opleidingen worden door Zoetermeerse mbo-studenten wel bij een aantal vakinstellingen in Rotterdam gevolgd.
4.5	Heeft het bevoegd gezag bij het inschrijven van deelnemers in voldoende mate met andere aanbieders van eenzelfde beroepsopleiding afstemming bereikt met het oog op het arbeidsmarktperspectief van de betreffende beroepsopleiding? (Artikel 5e)
	Ja. ID College, ROC Mondriaan en ROC Leiden stemmen reeds langere tijd hun aanbod onderling af. Afstemming staat recente jaren onder druk, maar vindt wel voortgang ²⁰ .
4.6	Heeft het bevoegd gezag zich voldoende rekenschap gegeven van de bijdrage van de betreffende beroepsopleiding aan doorstroom naar een hoger opleidingsniveau of naar het hoger beroepsonderwijs? (Artikel 5f)
	Dit aspect is niet onderzocht. De Commissie heeft geen gegevens hierover (zie paragraaf 4.1)
4.7	Heeft het bevoegd gezag in voldoende mate onderzocht of de benodigde beroepspraktijkvormingsplaatsen beschikbaar zijn voor het aantal deelnemers van de betreffende beroepsopleiding? (Artikel 5g)
	Zie paragraaf 4.3

¹⁸ Volgens het Jaarverslag 2014 van het ID College heeft het in 2014 een interne portfolioanalyse uitgevoerd waarbij o.a. arbeidsmarktperspectief van het opleidingsaanbod is geanalyseerd. Een vervolgstap kan zijn de relevante uitkomsten hiervan te delen en te bespreken met andere belanghebbenden. Dit overeenkomstig de betekenis van de zorgplichten arbeidsmarktperspectief en doelmatigheid.

¹⁹ Op basis van gevoerde gesprekken met de gemeente Zoetermeer en het ROC Mondriaan en sectoranalyses.

²⁰ In 2013 mede extern geïnitieerd vanuit het programma MBO15.

4.8 Borgt het bevoegd gezag de toegankelijkheid van onderwijs voor kansarme groepen in de arbeidsmarktregio met het verzorgen van de betreffende beroepsopleiding? (Artikel 5h)
Ja. Het ID College verzorgt in Zoetermeer onderwijs voor kansarme groepen. Dit in een eenzelfde verhouding als het landelijk beeld.
4.9 Zijn er overige argumenten voor niet naleving zorgplicht arbeidsmarktperspectief?
Nee

5. Naleving zorgplicht doelmatigheid

De naleving van de zorgplicht doelmatigheid door het ID College voor Zoetermeerse mbo-opleidingen wordt bepaald aan de hand van de criteria in artikel 6 van het ontwerp Beleidskader macrodoelmatigheid mbo. Deze zijn hieronder uitgewerkt.

5.1 Wordt er door twee of meer instellingen in hetzelfde verzorgingsgebied dezelfde beroepsopleiding aangeboden en heeft tenminste één instelling 18 of minder studenten voor die beroepsopleiding ingeschreven? (Artikel 6a)
Nee. Uit hoofdstuk 3 blijkt dat Zoetermeerse mbo-studenten op locaties van meer dan 10 mbo-instellingen (deels vergelijkbare) opleidingen volgen. Op die locaties is doorgaans sprake van redelijke aantallen studenten voor opleidingen. Een uitzondering die de Commissie waarneemt is het domein Transport en logistiek in Zoetermeer. In het schooljaar 2014-2015 volgden in totaal 28 studenten logistiek-opleidingen, verdeeld over 4 niveaus. Op opleidingsniveau was er toen sprake van minder studenten dan de signaleringswaarde in de Beleidsregel. Dezelfde opleidingen worden binnen een redelijke reistijd in Alphen a.d. Rijn (ID College), Delft (ROC Mondriaan), Leiden (ROC Leiden) en Rotterdam (STC) aangeboden met een (flink) groter aantal studenten. Tevens liep het aantal studenten Logistiek in Zoetermeer terug (in schooljaar 2009-2010 nog 92 studenten) en is de economische betekenis van de sector Vervoer en opslag voor Zoetermeer relatief beperkt. Uit aanvullende informatie van het ID College blijkt dat de opleidingen Logistiek (niveaus 2 t/m 4) in Zoetermeer per schooljaar 2015-2016 beëindigd zijn.
5.2 Zijn er landelijk minder dan 50 studenten ingeschreven voor de betreffende beroepsopleiding en zijn deze studenten verdeeld over twee of meer instellingen? (Artikel 6b)
N.v.t.
5.3 Heeft het bevoegd gezag zich voldoende rekenschap gegeven van het aantal vergelijkbare bekostigde beroepsopleidingen in hetzelfde verzorgingsgebied? (Artikel 6c)
Ja, zie paragraaf 4.5
5.4 Heeft het bevoegd gezag de afstemming met andere bevoegd gezagsorganen gezocht en afdoende aangestuurd op samenwerking zodat een doelmatig aanbod van de betreffende beroepsopleiding(en) tot stand komt? (Artikel 6d)
Ja, zie paragraaf 4.5
5.5 Heeft het bevoegd gezag zich voldoende rekenschap gegeven, indien het een beroepsopleiding

betreft die mede op de landelijke arbeidsmarkt is gericht, van het aantal vergelijkbare bekostigde opleidingen op landelijk niveau? (Artikel 6e)
N.v.t.
5.6 Heeft het bevoegd gezag op zorgvuldige wijze een schatting gemaakt van de ontwikkeling van de instroom aan de hand van een realistische onderbouwing en heeft het zich voldoende rekenschap gegeven van de invloed van de instroom binnen diens beroepsopleiding op vergelijkbare bekostigde beroepsopleidingen in dezelfde arbeidsmarktregio? (Artikel 6f)
Ja ²¹ .
5.7 Heeft het bevoegd gezag in voldoende mate de samenwerking gezocht met het bedrijfsleven om te komen tot een doelmatige organisatie van de beroepsopleiding? (Artikel 6g)
Zie paragraaf 4.3. Gebaseerd op de perceptie van de gemeente Zoetermeer zou het ID College een meer proactieve rol kunnen vervullen t.a.v. dit aspect.
5.8 Heeft het bevoegd gezag bij het starten van een nieuwe beroepsopleiding op een juiste wijze rekening gehouden met de aanwezigheid van reeds bestaande (kapitaalintensieve) infrastructuur bij vergelijkbare beroepsopleidingen bij andere instellingen? (Artikel 6h)
N.v.t. Er zijn in Zoetermeer, mede op basis van gemaakte doelmatigheidsafspraken met andere mbo-instellingen, door het ID College geen nieuwe, kapitaalsintensieve opleidingen gestart.
5.9 Zijn er overige argumenten voor niet naleving zorgplicht doelmatigheid?
Nee.

6. Overige aspecten

De commissie houdt op basis van artikel 7, eerste lid, van de ontwerp Beleidsregel in zijn adviezen rekening met de aspecten kwaliteit van het opleidingsaanbod, keuzevrijheid voor studenten, toegankelijkheid van het onderwijs en financiële gevolgen voor instellingen. Deze aspecten zijn hier verder uitgewerkt voor het aanbod aan opleidingen in Zoetermeer.

6.1 kwaliteit van het opleidingsaanbod in het verzorgingsgebied

Volgens gegevens van het ID College is het cijfer voor studenttevredenheid voor alle opleidingen in Zoetermeer in 2015 gemiddeld een 6,7. In 2014 was dit een 6,5 (voor geheel ID College een 6,1 en landelijk een 6,4). De spreiding om het gemiddelde van de studenttevredenheid van Zoetermeerse opleidingen is beperkt: alle opleidingen krijgen van studenten een voldoende.

²¹ Zie Jaarverslag 2014, ID College, Gouda, 2014. Op pagina 24 wordt aangegeven dat ID College met het oog op marketing en communicatie o.a. demografische ontwikkelingen in kaart heeft gebracht. Op pagina 40 geeft ID College aan groei van de instroom van het aantal studenten in zijn regio na te streven. Dit gebaseerd op een analyse waaruit blijkt dat het marktaandeel van ID College binnen bepaalde gemeenten in zijn werkgebied nog beperkt is. In hoeverre over het effect hiervan met andere mbo-instellingen is gecommuniceerd is niet helder.

Het gemiddeld Jaar- en Diplomaresultaat voor Zoetermeerse opleidingen van het ID College in 2014-2015 bedraagt 64,7%, respectievelijk 65,6%. Voor het schooljaar 2012-2013 was dit 68,3% (voor geheel ID College 72,6% en landelijk 72,0%)²² en 67,2% (voor geheel ID College 70,7% en landelijk 71,9%). Voor Zoetermeerse opleidingen blijkt daarnaast een grotere spreiding om het gemiddelde: een aantal opleidingen kent in het schooljaar 2014-2015 een lager Jaar- en Diplomaresultaat dan de landelijke norm²³. Het gaat o.a. om opleidingen ICT, Sport en bewegen en zorg- en welzijnsopleidingen.

De studenttevredenheid voor Zoetermeerse opleidingen ligt dus iets boven het gemiddelde van het ID College en het landelijk gemiddelde. De onderwijsopbrengsten liggen beneden het gemiddelde.

6.2 keuzevrijheid voor studenten

In hoofdstuk 3 is geanalyseerd dat er sprake is van ruime keuzemogelijkheden voor Zoetermeerse mbo-studenten en mbo-studenten van elders.

6.3 toegankelijkheid van het onderwijs (voor m.n. kansarme groepen)

Het ID College verzorgt in Zoetermeer onderwijs voor kansarme groepen. Dit in een eenzelfde verhouding als het landelijk beeld.

6.4 financiële gevolgen voor instelling(en)

Op 1 oktober 2014 heeft het ID College in Zoetermeer 2.349 studenten²⁴. In totaal heeft het ID College op dat moment 10.738 studenten. Studenten in Zoetermeer vormen dus zo'n 22% van het totaal aantal studenten van het ID College. Het ID College investeert in 2014 en 2015 in renovatie en uitbreiding van de locatie Van Doornenplantsoen (Zoetermeer).²⁵

Gelet op de in- en uitgaande pendel van mbo-studenten liggen er ook financiële belangen voor andere instellingen. Ter indicatie: Zoetermeerse mbo-studenten vormen (per 1 oktober 2014) zo'n 9% van alle studenten van het ROC Leiden, zo'n 5% van alle studenten van het ROC Mondriaan en van 1 tot 5% van de vier vakinstellingen in Rotterdam en Leiden.

²² Bron: MBOtransparant

²³ Normering volgens Mbo benchmark en toezichtkader Inspectie

²⁴ Bron: DUO

²⁵ Jaarverslag 2014, ID College, Gouda, 2014

Retouradres: Leeghwaterplein 72, 2521 DB Den Haag

De Commissie macrodoelmatigheid mbo
T.av. de heer ir. C.J. van Overveld
Postbus 85498
2508 CD DEN HAAG

Datum	2 december 2015	Ons kenmerk	085.15/PH/er
Betreft	casus Aanbod mbo-opleidingen Zoetermeer		

Geachte Commissie,

Hartelijk dank voor uw ontwerpadvies mbo-opleidingen Zoetermeer.

Wij zien geen feitelijke onjuistheden in dit ontwerpadvies. Wel constateren wij een onbegrijpelijke feitelijke onjuistheid in het citaat, dat "de adviesvraag niet wordt onderschreven door het ID College". Immers, (de tekst van) deze adviesaanvraag is door de Minister in overleg met en met instemming van zowel het ID College als ROC Mondriaan opgesteld. En deze adviesaanvraag vloeit voort uit de afspraken die gemaakt zijn om te komen tot één mbo-college voor de zorg in Leiden, waarbij ROC Mondriaan en het ID College bereid zijn om hun zorgopleidingen daarin onder te brengen en ROC Mondriaan van oordeel is dat in deze "ruil" ook Zoetermeer dient te worden betrokken.

Wij stellen tot onze spijt vast dat de Commissie de noodzaak van een herschikking van bestuurlijke verantwoordelijkheden voor het aanbod in Zoetermeer "nu niet voldoende aanwezig" vindt, hoewel zij wel lijkt te onderschrijven dat Zoetermeer vooral deel uitmaakt van de regio Haaglanden. De commissie geeft hierbij een aantal te respecteren overwegingen, maar gaat niet in op de overwegingen van ROC Mondriaan. Kort samengevat komen deze op het volgende neer:

- (pro)actief zorgdragen voor herkenbaar bijdetijds mbo-onderwijs ten behoeve van het bedrijfsleven, instellingen en overheden in een sociaal-economisch samenhangende regio vergt concentratie/focus (zorgplicht) van één instelling die hiervoor de volledige verantwoordelijkheid neemt;
- het toenemend belang van LOB, zeker maar niet uitsluitend voor kwetsbare jongeren, vergt intensieve samenwerking met het toeleverend VO en het afnemend HBO en is in toenemende mate ingebed in effectieve samenwerkingsverbanden met alle actoren in de (regionaal georganiseerde) Jeugdzorg.

Tenslotte, nu ROC Leiden ten onder is gegaan als gevolg van verkeerde beslissingen ingegeven door concurrentie, zou men dit echec naar onze opvatting moeten benutten om deze concurrentie in de toekomst te voorkomen. Door een heldere toewijzing van de verantwoordelijkheid voor het mbo-onderwijs in de te onderscheiden regio's aan respectievelijk ID/ROC Leiden en ROC Mondriaan kan dit worden bewerkstelligd. Door uitsluitend uit te gaan van de historisch gegroeide situatie wordt hier een kans gemist.

Zowel de doelmatigheid, als de zorgplicht richting de gemeente Zoetermeer en zijn instellingen en bedrijven (waar blijkens het ontwerpadvies opmerkingen over te maken zijn) kan beter worden ingevuld door ROC Mondriaan, zeker nu het ernaar uitziet dat het ID-college z'n aandacht nog sterker op Leiden en omgeving moet gaan richten vanwege de toekomstige verantwoordelijkheid voor de vele duizenden studenten, de overheden, de bedrijven en instellingen die thans nog worden bediend door ROC Leiden.

Wij verzoeken uw commissie in het licht van bovenstaande overwegingen uw conclusie in heroverweging te nemen.

Hoogachtend,

drs. P.M.M. Heijnen
voorzitter College van Bestuur

CMMBO

T.a.v. C.J. van Overveld

Postbus 85498

2508 CD 'S-GRAVENHAGE

Datum 3 december 2015**Kenmerk** PUCvB15/0422**Onderwerp** reactie op ontwerpadvies casus aanbod mbo-opleidingen Zoetermeer

Geachte leden van de Commissie Macrodoelmatigheid MBO,

De Commissie heeft op 27 november 2015 het ontwerpadvies casus aanbod mbo-opleidingen Zoetermeer uitgebracht. Wij danken u voor het uitgebreide advies. U heeft gevraagd om in onze reactie in te gaan op feitelijke onjuistheden en om aan te geven wat ID College voornemens is om met het advies te doen.

ID College zal zich conformeren aan het advies van de Commissie.

De Commissie adviseert ons om ons onderwijs regelmatig te evalueren met externe stakeholders en indien nodig in overleg aan te passen. Dit moet er toe leiden dat ID College herkenbaarder invulling geeft aan de zorgplichten arbeidsmarktperspectief en de doelmatigheid van het huidige aanbod onderwijs. Een van de wenkende perspectieven uit ons Koersplan is 'Van bolwerk naar netwerk'. Dit betreft het intensief onderhouden van contact met bedrijven en instellingen uit onze regio. We maken hierin stappen onder andere door het opzetten van het CIV-Smart Technology, waar ID College initiatiefnemer van is. Hierin werken ondernemingen, overheden en het onderwijs samen in de geografische cirkel van Alphen aan den Rijn, Woerden, Gouda en Zoetermeer. Het CIV heeft in totaal 32 partners, waaronder grote bedrijven als Microsoft en Siemens, gemeente Gouda en onderwijsinstellingen als de Haagse Hogeschool, de Hogeschool Utrecht en Da Vinci College. De gemeente Zoetermeer is ook partner.

Uit het advies komt naar voren dat de gemeente Zoetermeer een actievere rol van ID College verwacht wat betreft het onderbouwen van de arbeidsmarkt behoefte en het daarbij behorende aanbod in Zoetermeer. Dit is voor ons een aangrijpingspunt om opnieuw met de Gemeente Zoetermeer in gesprek te gaan.

Het overleg met ROC Mondriaan om te komen tot informele doelmatigheidsafspraken zal worden voortgezet.

In het ontwerpadvies en de bijbehorende analyse (bijlage 1) zien wij de volgende feitelijke onjuistheden:

Pagina 3, 2^e alinea:

De commissie concludeert dat de uitgaande pendel van Zoetermeerse MBO-Studenten op zichzelf geen reden is voor uitbreiding van het opleidingsaanbod in Zoetermeer.

Reactie: ID College onderkent dat de uitgaande pendel op zichzelf geen reden is om het opleidingsaanbod uit te breiden. ID College behoudt zich wel de vrijheid voor om opleidingen op te starten die in het verlengde liggen van ons huidige assortiment. Dit uiteraard in afstemming met ROC Mondriaan zoals dit nu ook al gebeurt (een goede vorm van zelfregulering die het verdient gehandhaafd te blijven volgens de Commissie).

Pagina 3, 4^e alinea:

De Commissie stelt "dat ROC Mondriaan geremd zou worden bij een adequate begeleiding van hun studenten die in Zoetermeer stage lopen en bij contacten met het Zoetermeerse bedrijfsleven dat deze stageplaatsen aanbiedt"

Reactie: Naar de mening van ID College zijn er geen doelmatigheidsafspraken die tot een dergelijke belemmering leiden voor ROC Mondriaan. Andersom geldt dit ook voor ID College in de regio Den Haag.

Pagina 3: 5^e alinea:

"Op basis van de uitgevoerde analyse en de betreffende criteria in de ontwerp beleidsregel macrodoelmatigheid mbo adviseert de Commissie het ID College de opleidingen Logistiek in Zoetermeer te heroverwegen".

en

Pagina 23, 5.1, 2^e alinea:

"De Commissie adviseert op grond van deze waarnemingen het ID College de opleidingen Logistiek in Zoetermeer te heroverwegen."

Reactie: Voor ons is onduidelijk wat hiermee wordt bedoeld. ID College biedt op dit moment alleen logistieke opleidingen aan in Alphen aan den Rijn. Dit is dus feitelijk onjuist.

Pagina 4, 5e alinea, exclusief bestuurlijk eigenaarschap over Zoetermeer:

"In de regio-Leiden komt de regie in handen van ID-College/ROC-Leiden, terwijl Leidschendam/Voorburg bestuurlijk onder ROC-Mondriaan wordt herschikt, waardoor ook in de regio Haaglanden één bestuurlijke regie ontstaat."

en

Pagina 19, 3.6 resultaten van afstemming tussen partijen

"In deze afspraken wordt het huidige aanbod in Leiden op termijn onder één bestuurlijke regie van ID College/ROC Leiden gebracht, alsook het aanbod in Leidschendam/Voorburg onder ROC Mondriaan gebracht waardoor in Haaglanden eveneens één bestuurlijke regie ontstaat op de mbo opleidingen."

Reactie: Dit wordt gepresenteerd als een feit. In de transitieverklaring die is getekend door ROC Leiden, ID College, ROC Mondriaan en Nova College is hierover het volgende opgenomen, onder punt 14: "In het geval een structurele samenwerking vanaf 1 augustus 2018 tussen ID College en het ROC Leiden tot stand komt, overweegt het ROC Mondriaan zijn zorgopleidingen in Leiden in het MBO College Zorg en Welzijn onder te brengen. Onder dezelfde voorwaarde is ID College bereid te overwegen om de opleidingen in Leidschendam/Voorburg over te dragen aan het ROC Mondriaan."

Pagina 18, 3.5 belanghebbenden:

"Het Centrum voor Innovatief Vakmanschap Smart Technology van het ID College Gouda richt zich vooral op het Groene Hart".

Reactie: Dit klopt niet. In het CIV-Smart Technology werken ondernemingen, overheden en het onderwijs samen in de geografische cirkel van Alphen aan den Rijn, Woerden, Gouda en Zoetermeer. De gemeente Zoetermeer is zelf ook partner.

Daarnaast heeft ID College nog een behoefte aan een nadere toelichting. Dit hoeft wat ID College betreft niet te worden aangepast in het ontwerpadvies, maar de we zouden dit graag nog separaat toegelicht zien.

Pagina 4, 4^e alinea:

"Op basis van zijn analyse en gevoerde gesprekken met betrokken instellingen en de gemeente Zoetermeer komt, alles afwegend, de CMMBO tot de conclusie dat er nu weinig onderbouwde behoefte is aan uitbreiding van het aanbod aan opleidingen in Zoetermeer, maar er wel belangrijke wensen leven om opleidingen te verbeteren. De wens tot het verbeteren van opleidingen geldt zeker voor het economisch speerpunt ICT." De commissie concludeert dat de onderwijsopbrengsten van enkele opleidingen in dit cluster nu onvoldoende zijn.

en

Pagina 6, tweede aandachtsbolletje:

"In relatie tot het voorgaande ervaart de Commissie voor Zoetermeer niet zozeer een behoefte aan uitbreiding van opleidingen, als wel een behoefte aan verbetering van opleidingen."

Reactie: De Commissie refereert aan aantal opleidingen. ID College verzoekt de Commissie nader toe te lichten welke opleidingen dit volgens haar betreft en op welke gegevens en uitgangspunten zij zich baseert.

Graag zien wij het definitieve advies en apart de toelichting tegemoet.

Met vriendelijke groet,
namens het College van Bestuur,

G. Jelsma

gemeente

Zoetermeer

> Retouradres Postbus 15, 2700 AA Zoetermeer

Aan

CMMBO

Postbus 85498

2508 CD DEN HAAG

Bezoekadres

Markt 10

2711 CZ Zoetermeer

Postadres

Postbus 15

2700 AA Zoetermeer

Telefoon 14 079

www.zoetermeer.nl

Datum

04 DEC. 2015

Uw kenmerk

Ons kenmerk

IW/SL/2015/14120

Bijlagen

Onderwerp: Reactie van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zoetermeer op het ontwerpadvies over de casus Aanbod mbo-opleidingen Zoetermeer

Geachte heer Leijnse,

Vriendelijk dank voor de toezending van uw ontwerpadvies over de casus Aanbod mbo-opleidingen Zoetermeer.

Naar aanleiding van uw ontwerpadvies wil het college u het volgende onder de aandacht brengen.

Het college van burgemeester en wethouders concludeert dat het advies van de CMMBO het volgende betekent voor de gemeente Zoetermeer:

1. Het ROC Mondriaan zou meer contacten moeten en kunnen leggen met het Zoetermeerse bedrijfsleven zodat het onderwijsactiviteiten zoals begeleiding van stages en contacten met leerwerkbedrijven voor in ieder geval Zoetermeerse leerlingen kan uitvoeren in de gemeente Zoetermeer waarbij de gemeente gesprekspartner is van het bedrijfsleven en het ROC Mondriaan. Het gaat daarbij om opleidingen die niet door het ID college verzorgd worden en opleidingen die ook door het ID college verzorgd worden maar waar studenten gekozen hebben voor een ROC buiten Zoetermeer.
2. De contacten tussen de gemeente en het ID college zullen geïntensiveerd worden. Waarbij de onderwerpen van gesprek zijn actualiseren van het onderwijs op basis van de behoeftes van het bedrijfsleven, doelmatigheid van het onderwijs en het voldoen aan de zorgplicht door het ID college.
3. Uitbreiding van opleidingen is naar de mening van de commissie niet aan de orde. In uw ontwerpadvies geeft u aan dat er een weinig onderbouwde behoefte is voor een nieuw opleidingsaanbod. Naar de mening van het college is dat afhankelijk van de behoefte van de arbeidsmarkt. De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt kunnen uw constatering inhalen. Er kan dus behoefte zijn nieuwe opleidingen of aangepaste opleidingen te starten al dan niet te verzorgen door het ROC Mondriaan of het ID college. Het college is daarom van mening dat er oog moet zijn voor nieuwe passende opleidingen in een logisch regionaal verband mogelijk te starten in Zoetermeer.
4. De gemeente zal gesprekspartner zijn van de verschillende mbo instellingen in de regio. Er is voldoende aanleiding om tot goed gezamenlijk overleg te komen. Daarbij gaat het onder meer om afspraken welke instelling welk aanbod waar verzorgt. De inhoud van het advies geeft aanleiding te benoemen dat er risico is dat verhoudingen op scherp komen te staan.

gemeente

Zoetermeer

Het college van de gemeente Zoetermeer zal zich inzetten om dat te voorkomen en is overigens blij dat de CMMBO aanbiedt om in concrete situaties hierover te adviseren.

5. Het college van de gemeente Zoetermeer ziet dat de commissie aangeeft dat de context van het advies kan wijzigen met name na 2018 en verzoekt de commissie het college ook dan te betrekken bij besprekingen over de toekomst van het mbo in Zoetermeer.

Vertrouwend dat deze reactie wordt meegenomen in uw advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Het college van burgemeester en wethouders,

De secretaris

drs. H.M.M. Koek

de burgemeester,

Ch. B. Aptroot